

Fond životního prostředí pro obce katastrofou?

Realizování projektů „s podporou“ SFŽP se pro obce stává noční můrou.

Praha (28. ledna) – Podle průzkumu Sdružení místních samospráv ČR z přelomu roku mezi členy sdružení mají obce a města velmi negativní zkušenosti s realizací projektů, podpořených Státním fondem životního prostředí. Anketu se zúčastnily obce a města od 120 do 5 tisíc obyvatel.

„Hlavní výhrady směřují k administrativní náročnosti přípravy samotné žádosti. Jen dvě obce dokázaly připravit a administrovat žádost samy. Ostatní tyto práce musely zadat externím agenturám,“ přibližuje výsledky šetření starosta obce Tupesy na Uherskohradištsku **Oldřich Vávra**, člen předsednictva SMS ČR. Starostové upozornili, že SFŽP mění výklad a zveřejněné podmínky během administrace, kdy záleží pouze na stanovisku konkrétního projektového manažera Fondu. Mění se podmínky přitom přináší nutnost opakovaně přepracovávat dokumenty i poté, co už byl projekt akceptován. „Proces přípravy žádosti je natolik složitý, že ho nelze provést bez poradenské podpory. Ta není laciná a pro menší obce je nedosažitelná,“ doplňuje starosta **Vávra**.

»**Administrativa a zdlouhavost** — Administrace projektů je podle zjištění SMS ČR velmi zdlouhavá. Totožný projekt podléhá více stupňům kontroly, aniž by žadatel dopředu věděl, kdy může očekávat rozhodné stanovisko Fondu a Fond není vázán žádnou lhůtou, do které by jeho pracovníci měli rozhodnout. Starosta **Vávra** upozorňuje, že rovněž

není neobvyklé, že se na jednom projektu vystřídá několik projektových manažerů. Tato praxe podle něj výrazně prodlužuje administraci. Pro zadávání náležitostí projektů slouží jako jediné on-line elektronické prostředí Benefill. Tato aplikace včetně veškeré administrace během realizace je velmi pomalá (odezva na kliknutí myši se pohybuje běžně dokonce v řádu několika minut). Drtivě většině starostů toto aplikační prostředí připadá nepřehledné.

»Zpětné a pomalé proplácení Fondem je nepřekonatelný problém

Hlavní výhradu však představitelé samospráv vznášejí k financování projektů, kdy žadatel musí celý projekt předfinancovat a teprve následně žádá o proplácení části nákladů. Pro administrativní náročnost prakticky vždy dochází k uzavření smlouvy o financování s Fondem až poté, co byla akce „fyzicky“ realizována. Teprve následně dochází k dalším kontrolám a úhradě ze strany Fondu, a to obvykle po mnoha měsících po úhradě obcí jejich dodavatelům. „Obce jsou nuceny buďto prodlužovat lhůty splatnosti a tak přispívat k druhotné platební neschopnosti firem, nebo využívat komerční

úvěry, které ovšem nejsou uznatelným výdajem. Tímto se celý projekt výrazně prodražuje,“ míní starosta **Vávra**. Obce a města mají prostředky vázány v projektu, jenž mohl být ze strany Fondu dávno uhrazen. Nemohou tak realizovat jiné projekty. Trpí tím především malé a střední obce, které nemají mnoho možností získat komerční úvěr. Přitom podmínky jednotlivých výzev jsou velmi přísné a mnoho obcí vylučují či diskvalifikují již dopředu. „Pro ostatní se úspěch v dotačním titulu SFŽP ve spojení s výše uvedenými postupy stal nezdárka obrovským problémem,“ uzavírá starosta **Vávra**.

»Kdy budou uzavřeny smlouvy?

V letošním roce podle informací pracovníků Fondu k 1.2.2010 není možno z technických důvodů uzavřít žádnou smlouvu o financování. Řada úspěšných realizátorů projektů tak již několik měsíců čeká na uzavření smlouvy s Fondem a úhradu předem přislíbených nákladů. Jak dlouho budou muset ještě čekat?

Krajská shromáždění SMS ČR

v únoru 2010 se setkají členové
Zlínského a Středočeského kraje

Srdečně zveme
všechny zástupce obcí.

Z OBSAHU:

- 2 Rozpočtové určení daní
- 3 Problém česko-slovenské přeshraniční spolupráce
- 4 Regiontour: Ideje versus trpká realita

Předseda SMS k rozpočtovému určení daní a financování obcí

Úsilí o změny ve financování obcí pokračuje. Po dopracování analýzy byla příprava nového zákona ministerstvem financí pozastavena do doby, než se SMS a SMO dohodnou na společných požadavcích na nový zákon. Hledání společné dohody je nyní jedním z našich hlavních cílů. V uplynulých měsících proběhla tři společná jednání Spolku pro obnovu venkova, Sdružení místních samospráv a Svazu měst a obcí. Přestože jednání pojímají financování obcí ze širšího hlediska, vždy se snažíme, aby nosným tématem bylo rozpočtové určení daní (RUD) a příprava nového zákona.

Při jednáních nabízíme partnerům, aby pro přípravu nového zákona byl použit náš návrh konstrukce, jehož kroky jsou následující:

1. Stanovení struktury sdílených daní
2. Stanovení kritérií
3. Přiřazení konkrétních výdajů ke kritériím
4. Výpočet váhy kritérií
5. Výpočet koeficientů pro dělení příjmů uvnitř kritéria „počet obyvatel upravený koeficientem“
6. Odvození systému postupných přechodů (příp. lépe nastavení plynulé křivky)

*Podrobný návrh je k dispozici
www.smscr.cz.*

První jednání přineslo povzbuzující zjištění, že všechny strany chtějí nový zákon o RUD a jsou ochotny vést v tomto směru společná jednání. Ze druhého, které se konalo 22. září loňského roku, bylo oficiálním výstupem toto společné prohlášení: „Svaz měst a obcí České republiky (SMO), Sdružení místních samospráv České republiky (SMS) a Spolek pro obnovu venkova (SPOV) si jsou vědomy, že nejednotný postoj vůči orgánům státní správy v důsledku oslabuje vyjednávací sílu samosprávy. Za účelem nalezení kompromisního řešení financování obcí a měst se dne 22. září 2009 uskutečnilo v Čermné nad Orlicí úvodní jednání představitelů všech uvedených institucí zastupujících zájmy obcí a měst.“

Zástupci samosprávy chtějí využít všech dostupných informací a podkladů, které byly shromážděny k přípravě reformy rozpočtového určení daní. Na jejich základě pak navrhnout nové vládě a nově zvolené Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR kompromisní řešení změn v rozpočtovém určení daní i systému dotací. Všichni zúčastnění věří, že spolupráce s ministerstvem financí ve formě dílčích konzultací či orientačních propočetů výrazně přispěje k předložení návrhu, který bude průchodný také pro předkladatele legislativního návrhu. Pracovní termín společného výstupu byl stanoven na červen 2010. Do té doby se účastníci jednání dohodli na pravidelných osobních setkáních a na zesílené odborné spolupráci, jejíž výstupy nebudou využívány v soutěži politických stran a hnutí.

Naší snahou je jednání urychlit, to se nám ale nedaří zejména z toho důvodu, že SMO obtížně hledá volné termíny k jednání. Další jednání se tedy konalo až 17. prosince a příští se má konat 22. února. Dne 17. prosince v Kyjově se setkání za SMS se mnou zúčastnili i tajemník SMS Tomáš Chmela a místopředseda pracovní komise pro financování samospráv Jiří Šulák. Za SMO jednal místopředseda Jaromír Jech, za finanční komisi Ivan Černý za předsednictvo František Lukl. Spolek pro obnovu venkova zastupoval předseda Eduard Kavala. Za důležitý závěr považují, že existuje jednoznačné shoda na nutnosti posílení objemu sdílených daní o prostředky dnes rozdělované prostřednictvím dotací. Přehled dotací dnes zahrnuje více než 300 titulů, o jejichž efektivitě lze při

rozdělování z centra pochybovat. Do příštího únorového jednání hodláme připravit návrh dotací, jež bychom společně navrhli zrušit a prostředky z nich převést do RUD.

Společná je snaha zabránit dalšímu přenašlení kompetencí z centra na obce a města bez odpovídajícího finančního krytí. Mezi současnými kompetencemi existuje řada takových, které nemají pro občany obce žádný přínos. Inventarizace právních předpisů zejména v oblasti výkonu státní správy a návrh činností, které by nemusely zajišťovat všechny obce, má přispět ke zvýšení efektivity vynakládání finančních prostředků z obecních rozpočtů. Shodli jsme se také na dalším postupu v případě rozpočtového určení daní. Nová úprava by měla zohledňovat tyto základní parametry: rozšíření sdílených daní alespoň o spotřební daně, začlenění příspěvku na žáka, maximálně čtyři kritéria sdílení a promítnutí návrhu možného převodu vybraných dotačních titulů. Věcný záměr a návrh zákona však musí připravit Ministerstvo financí ČR také na základě podkladů předaných nejpozději do června letošního roku. Další schůzka je plánována 22. února v Kyjově.

Uvedené výstupy ze společných jednání svádí k interpretaci, že zúčastněné strany mohou rychle najít generální shodu. Je třeba si ale uvědomit, že se nám nepodařilo pokročit v zásadní otázce principu, na kterém by měl být nový zákon koncipován. Čeká nás ještě mnoho práce. Naše aktivity se však neomezují pouze na uvedená jednání. Náš pohled na budoucnost financování obcí dále představujeme širší odborné veřejnosti. Kromě mediálních prezentací jsou to i různá setkání či konference. Z poslední doby zmíním konferenci Moravské obce a města v Brně a konferenci ODS Vize 2020 zaměřenou na venkov a regiony.

Začátkem prosince 2009 jsme reagovali na jednání premiéra Jana Fischera s primátory čtyř největších měst. Ze zpráv o tomto jednání bylo zřejmé, že primátory informovali premiéra o problematice financování obcí nepřesně, zkráceně, jednostranně a tendenčně. V dopise jsme představili náš pohled na stávající stav financování obcí a požádali pana premiéra o obnovení práce na přípravě nového zákona.

V naší snaze o odstranění diskriminace ve financování samospráv stále potřebujeme vaši podporu. Děkuji vám za ni a prosím, abyste v ní neustávali a představovali naše požadavky při každé vhodné příležitosti.

Josef Bartoněk, předseda SMS ČR
*předseda pracovní skupiny pro financování samospráv,
starosta Městyse Osvětmany*

SPOLUPRÁCE SE SLOVENSKOU STRANOU VÁZNE

DOPIS MINISTROVI
PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Vážený pane ministře,

na základě informací našich členů se na Vás obracíme s žádostí o pomoc při řešení problémů souvisejících s realizací projektů spolufinancovaných z OPPS SR – ČR 2007 – 2013.

Pravidla pro administraci uvedeného programu jsou v současné době nastavena tak, že příjemci zejména z menších měst a obcí se potýkají s obtížně řešitelnými problémy ve všech fázích přípravy i realizace projektu.

Prvním zásadním problémem je zpoždování celého procesu administrace od jednání monitorovacího výboru po podpis smlouvy o financování projektu. Přestože v harmonogramech přípravy je dostatečně dlouhé období od schválení žádosti k financování a vlastním zahájení realizace, smlouva o poskytnutí podpory je ze strany poskytovatele podpory vystavována s velkou časovou prodlevou. Příjemci pak zahajují (popř. i dokončují) vlastní realizaci projektů za situace, že nemají podepsanou smlouvu o poskytnutí podpory. Rizika z toho vyplývající jsou nucení nést a obhajovat před zastupiteli sami starostové/starostky.

Druhým, podstatně závažnějším problémem, jsou pravidla schválená pro postup národních kontrolních orgánů (Centra pro regionální rozvoj ČR a Ministerstva výstavby a regionálního rozvoje SR) a Společného technického sekretariátu, zejména lhůty pro provedení jednotlivých úkonů a duplicita provádění kontrol - 1. na národní úrovni provádění národním kontrolorem, 2. opakovaně po podání žádosti o platbu. Lhůta pro kontrolu závěrečné monitorovací zprávy a seznamu deklarovaných výdajů národním kontrolorem je stanovena na 60 dnů, na vypracování souhrnné závěrečné zprávy činí lhůta 30 dnů a lhůta pro kontrolu souhrnné závěrečné zprávy Společným technickým sekretariátem je stanovena na dalších 30 dnů. Veškeré výdaje projektu musí být příjemcem uhrazeny z vlastních zdrojů zpravidla 30 dnů před vypracování závěrečné monitorovací zprávy. Za této situace má příjemce v dokončeném projektu po dobu až 150 dnů vázány vlastní zdroje, popř. jsou příjemci nuceni přistupovat k financování prostřednictvím bankovních úvěrů, což výrazně zhoršuje dnešní kritickou situaci ve financování samospráv.

Již v uplynulém programovém období jsme prostřednictvím našich členů opakovaně upozorňovali na skutečnost, že poskytování dotací po realizaci projektu bude limitujícím faktorem pro čerpání dotací z EU zejména pro malé obce. Pokles daňových příjmů tento stav nadále zhoršuje.

Řešení výše uvedených problémů spatřujeme minimálně v úpravě lhůt pro administraci projektů po podání závěrečné zprávy, a to ze 60 na 30 dnů pro provedení kontroly národním kontrolorem a 15 dnů společným technickým sekretariátem. Další možnost zkrácení celkové lhůty bude jen záležitostí příjemce, zda vypracuje monitorovací zprávy a žádosti o platbu bezodkladně. Zcela ideálním řešením pro malé obce je financování projektů s předfinancováním prostřednictvím zálohových plateb, jak tomu bylo např. u programu Phare nebo průběžnou platbou např. u programu ROP. Tento aplikovaný postup je nezbytný pro zvýšení absorpční kapacity pro čerpání dotací z EU a tuto dobrou praxi je potřeba využít i pro nadcházející období.

S pozdravem

Ing. Josef Bartoněk, předseda SMS ČR Ing. Olga Tkáčová, místopředsedkyně prac. skupiny SMS ČR pro spolupráci obcí

Zástupci SMS jednali o problémech v česko-slovenské přeshraniční spolupráci

Na základě stížnosti, kterou vedení SMS ČR vyzvalo představitele Ministerstva pro místní rozvoj (MMR) ČR k nápravě neutěšeného stavu tohoto operačního programu, proběhlo 16.12.2009 společné jednání mezi zástupci SMS ČR, řídicího orgánu a Společného technického sekretariátu ze slovenské strany a úředníků MMR.

V následujících řádcích uvádíme některá vysvětlení, kterých se nám dostalo. Všemi kritizovaný pomalý rozběh programu byl vyvolán téměř 1 rok trvajícím auditem ministerstva financí SR, který neúnosně zpozdil veškerou administraci (především podepisování smluv s příjemci). Dalším bodem jednání byly termíny provádění kontrol a jejich duplicita. Jak jsme byli ujištěni, lhůty kontrol jsou nadstandardně krátké, oproti nařízení Evropské komise a duplicitní taktéž nejsou – každý kontrolní orgán totiž kontroluje jiný typ dokladů.

Samostatným tématem byla (ne)transparentnost hodnocení celého programu. Nespokojené reakce žadatelů z řad našich členů jsou provázeny závažnými informacemi o nejasnostech v procesu hodnocení. Vzhledem ke slibu zachování anonymity jsme samozřej-

mě nemohli použít konkrétní informace, přesto jsme však vznesli zásadní požadavek: *transparentní zveřejňování bodování na webových stránkách*. Přislíb jsme získali jen částečný – celkové bodové hodnocení zveřejněno bude, konkrétní bodová hodnocení jednotlivých hodnotících kritérií (z hodnotících listů) však zveřejněna (zatím) nebudou. Proč slovenská strana nechce zveřejnit např. dílčí bodování přeshraničního dopadu jednotlivých projektů? Odpověď ponechávám otevřenou...

Podaná vysvětlení ze stran vedoucích orgánů mohou částečně naznačovat, že je vše v naprostém pořádku, jak si však lze vysvětlit nespokojené reakce desítek starostů, kteří neúnosně dlouho čekali na platbu již dávno zrealizovaných projektů? (dokončení na str. 4)

Proto uvítáme další podněty a informace, které se dotýkají této problematiky (tzn. i další OP přeshraniční spolupráce). Další jednání, které by mělo zhodnotit posun stávajícího stavu je naplánováno na 20. 4. v Bratislavě.

Epilog: Z řady obcí z moravsko-slovenského příhraničí dnes slýchávám jedině. Přátelské vazby a mnohaletá spolupráce se slovenskými partnery jsou tradičně velmi dobré. Operační program přeshraniční spolupráce SR-

ČR však k jejich rozvoji díky řadě překážkám příliš nepřispívá. Upřímné snahy o rozvoj přátelských vazeb napříč novodobou státní hranicí však po několikerych neúspěšně podaných žádostech často „končí u ledu“. Nelichotivá pověst tohoto operačního programu se tak v případě zachování současného stavu stane spíše šrámem na jinak nadstandardních vztazích mezi oběma národy.

Mgr. Tomáš Chmela
tajemník SMS ČR, tajemnik@smscr.cz

REGIONTOUR: IDEJE VERSUS TRPKÁ REALITA

úvaha místopředsedy SMS ČR Zlínského kraje Josefa Zicha nad zkušenostmi z veletrhu Regiontour

Kdo by nechtěl ze své obce vytvořit atraktivní turistický cíl, chloubu občanů i magnet návštěvníků z nejrůznějších oblastí. Náklady na propagaci proto tvoří položku, která se v různých podobách objevuje ve většině obecních rozpočtů. Každoročním „vrcholem“ těchto snah je pověstný brněnský veletrh Regiontour. Po několikere návštěvě si dovoluji vyslovit pár vlastních poznámek k této medializované a nepochopitelně kladně hodnocené akci.

Jako neznalý návštěvník jsem zprvu očekával, že zde dojde k navázání nových kontaktů mezi profesionály z oboru cestovního ruchu a zástupci místních samospráv. „Konečně k nám začnou jezdit“, říkával jsem si v duchu. Nicméně situace se mi po letech jeví již zcela jinak. Pro vysvětlenou je nejjednodušší rozfázovat veletrh po dnech: 1. den – („společenský“): potkáváme staré známé, starosty a starostky, nad sklenkou dobrého nápoje utužíme dávná přátelství; korzujeme po letáky přeplněných „uličkách“, sem tam vhodíme soutěžní lístek o 10% slevu na víkendový pobyt v hotelu kdesi na opačném konci republiky, igelitku plníme inspirativními letáky, které však po čase stejně končí v koši...; většina spokojených návštěvníků z řad „odborné veřejnosti“ odjíždí (s plnými žaludky) domů; 2. den – („předzvěst konce“): skalní přívrženci cestovního ruchu vydrží i do dne následujícího, včera přeplněné stánky se znatelně vyčistily, starostové se vrátili zpět do svých úřadů a na scénu přicházejí první „sběrači“. „Dnes to začne rychle mizet“, říká mi zkušená obsluha jednoho regionálního stánku o úbytku letáků. Na scénu se dostávají početní návštěvníci z řad žáků středních škol a mezi nimi probleskují také první „sběrači“. Poznáme je především podle „bezedných vozíků“, v nichž mizí všechno, „co by se jednou mohlo hodit“ – letáky, kalendáře, brožurky a když se poštěstí, tak i ceněné propisky; 3. a 4. den – („víkendové luxování“): stánky jsou atakovány skupinami z řad nejširší veřejnosti, v duchu „ber co uvidíš“ se z původně obtěžkaných veletržních pultů stávají prázdné výkladní skříně...; „Kam to všechno zmizelo?“, ptám se sám sebe. „Kolik z nich k nám přijede?“. Odpověď už znám – skoro nikdo.

(redakčně kráceno)

Josef Zicha
starosta obce Vysoké Pole, předseda MAS Ploština

Oznámení

Dne 16. 12. 2009 proběhlo v **Karlovarském kraji** krajské shromáždění SMS ČR, kde bylo zvoleno nové krajské předsednictvo. Důvodem volby byl fakt, že dosavadní předseda karlovarského SMS ČR **Ing. Jiří Nešpor** byl na posledním Republikovém shromáždění zvolen do předsednictva SMS ČR. Novým předsedou SMS ČR v Karlovarském kraji se tedy stal **Ing. Jan Slíva**, starosta města Rotava, 1. místopředsedou Ivan Truksa, starosta obce Jenišov a 2. místopředsedou Jan Ryba, starosta obce Poustka. Jmenovaným blahopřejeme a těšíme se na vzájemnou spolupráci.

Kontakty na SMS ČR

Adresa sídla SMS ČR je **Zlín - Prštné, Nábřeží 599, 760 01**
Telefony: **577 688 203, 605 345 806**
Internet: www.smscr.cz, email: info@smscr.cz,

Informační zpravodaj SMS ČR vydává přílohou „Starostovských listů“ Sdružení místních samospráv ČR se sídlem Zlín 760 01, Nábřeží 599, IČ: 75130165, www.smscr.cz, info@smscr.cz, místo vydání Zlín, dat. vydání 28.1.2010. č. 3/2009. ev.č. MK ČR E 17542.